



LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

DigitalOSHS pētījuma rezultāti - drošības mācību iespējas un izaicinājumi digitālajā laikmetā

Iveta Daugule, PhD
docente
Latvijas Universitāte

Par pētījumu

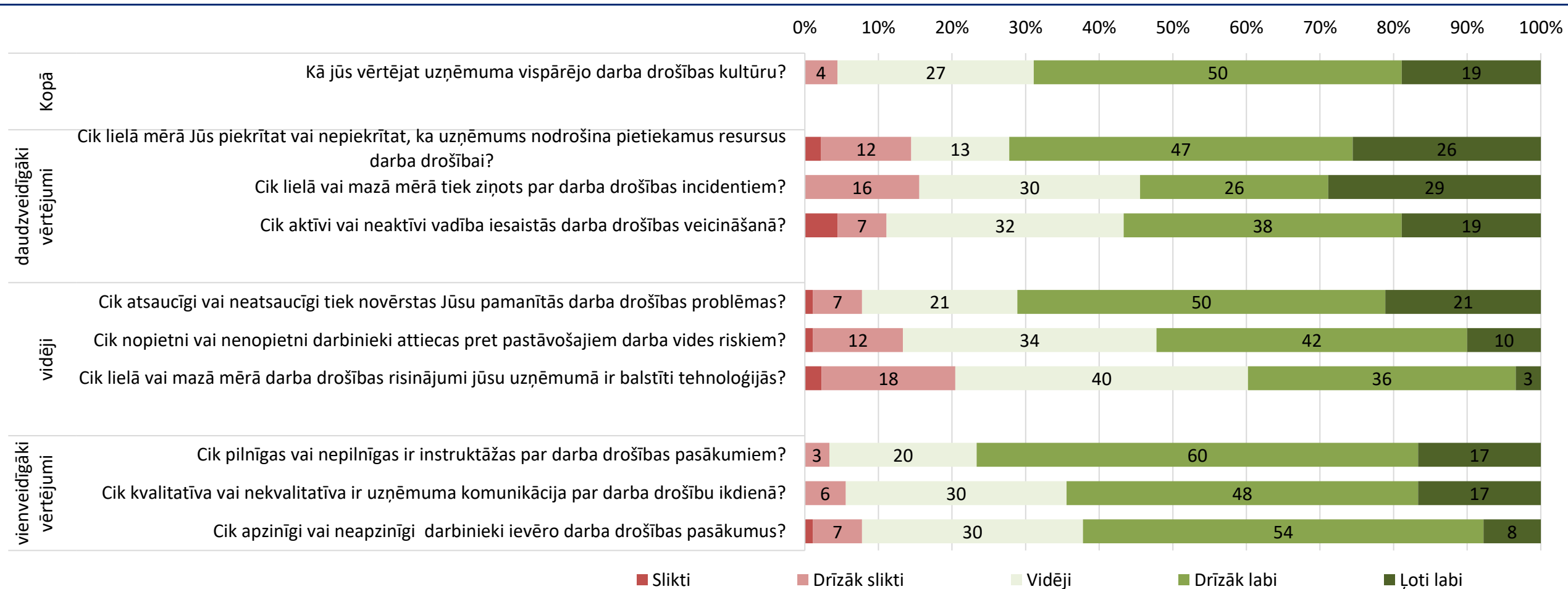


LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

- Projekts: DigitalOSHS – Digital Training for Occupational Safety and Health Systems
- Finansētājs: Latvijas Universitāte
- Pētnieku grupa: doc.I.Daugule, prof.Ž.Ozoliņa, asoc.prof.S.Baranova, doc.R.Felcis, asoc.prof.I.Reinholds, asoc.prof.K.Dupate
- Šodien:
 - Aptaujas rezultāti (DA speciālisti, n-106)
 - Fokusgrupu rezultāti (4 grupas, ietverot DA speciālistus, kompetentās institūcijas, politikas veidotājus un īstenotājus, sociālie partneri)
 - Starptautiskā pieredze (Lielbritānija, Nīderlande, Japāna)
 - Ceļakarte pārmaiņām

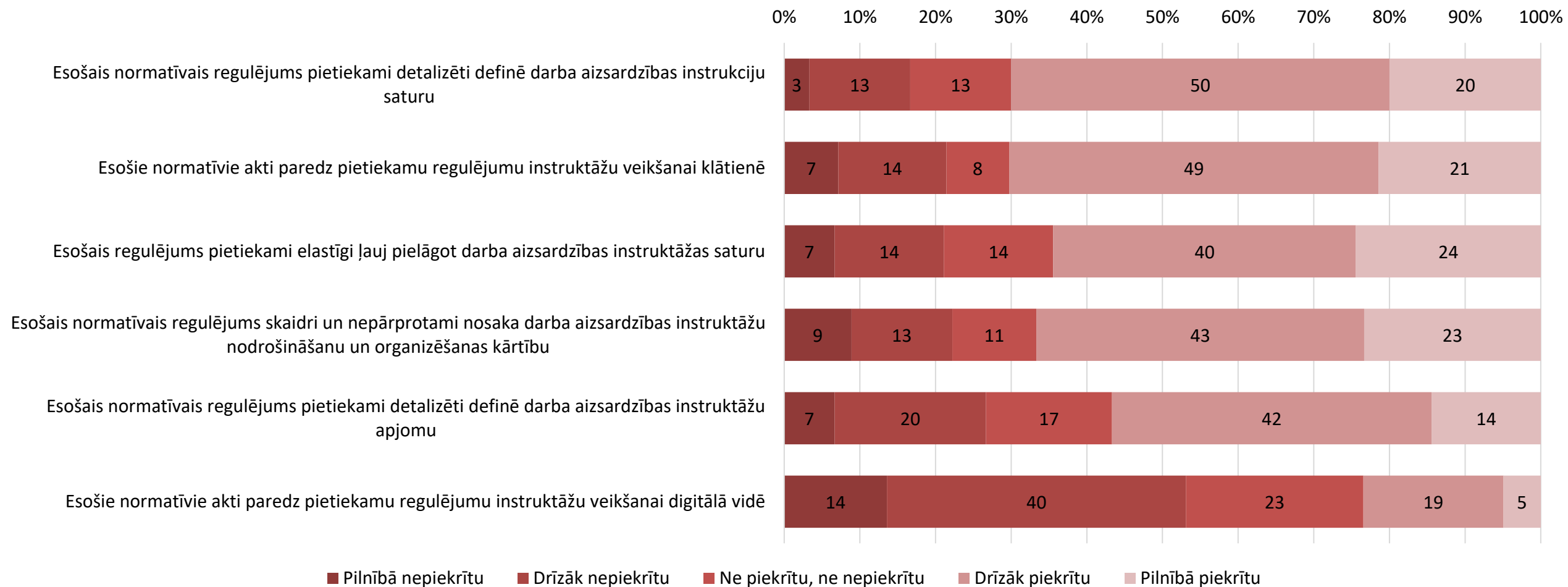


Drošības kultūra uzņēmumos



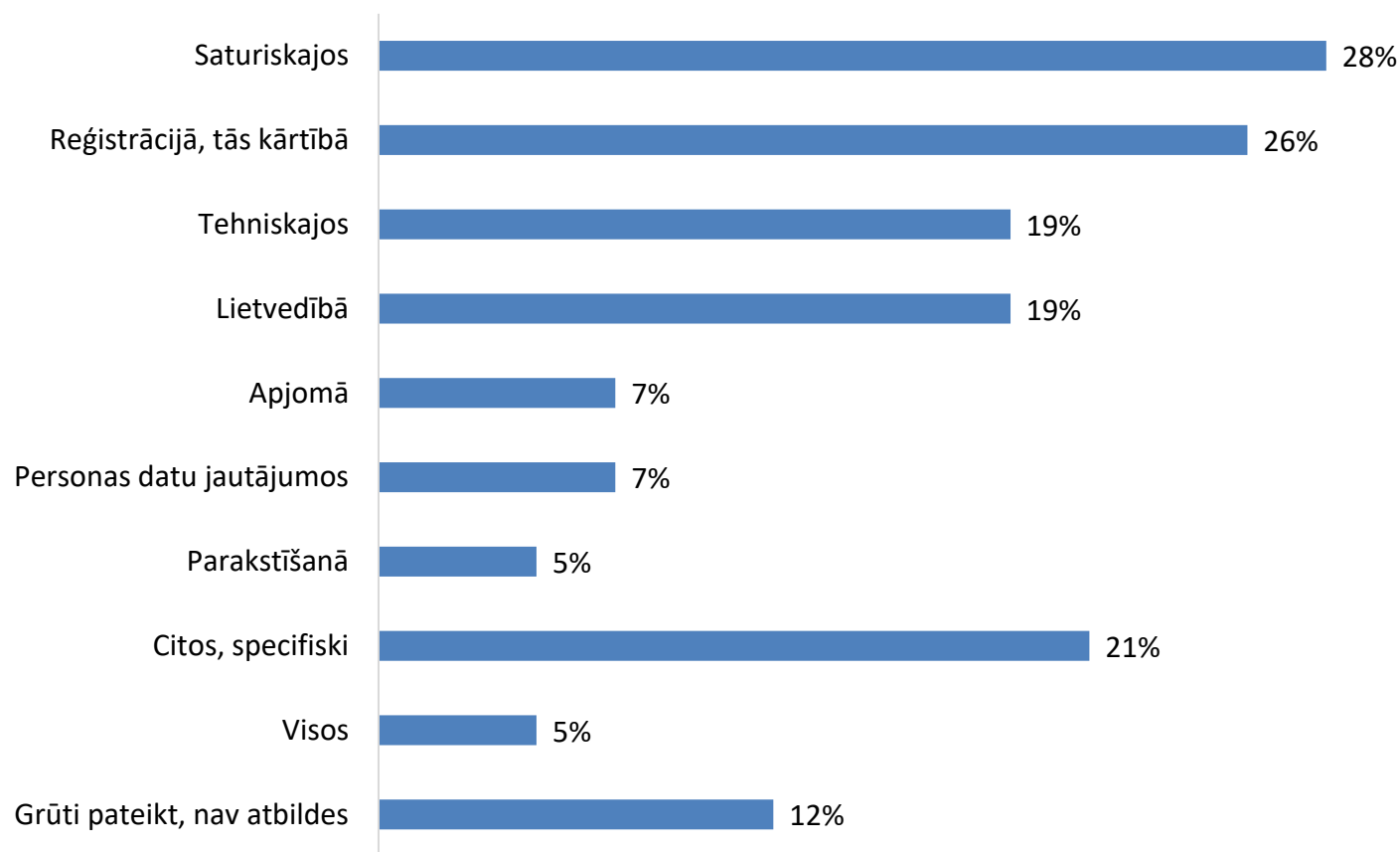


Instruktažu tiesiskais regulējums



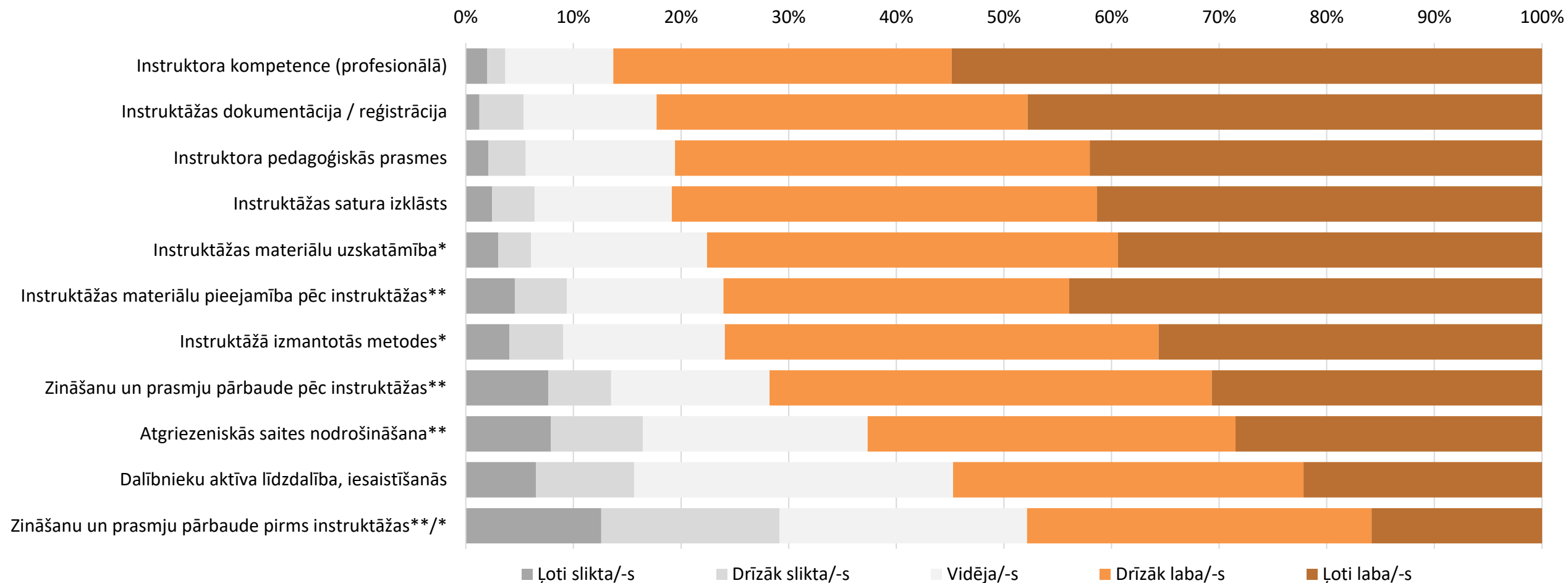


Jautājumi, kuros trūkst skaidrs regulējums



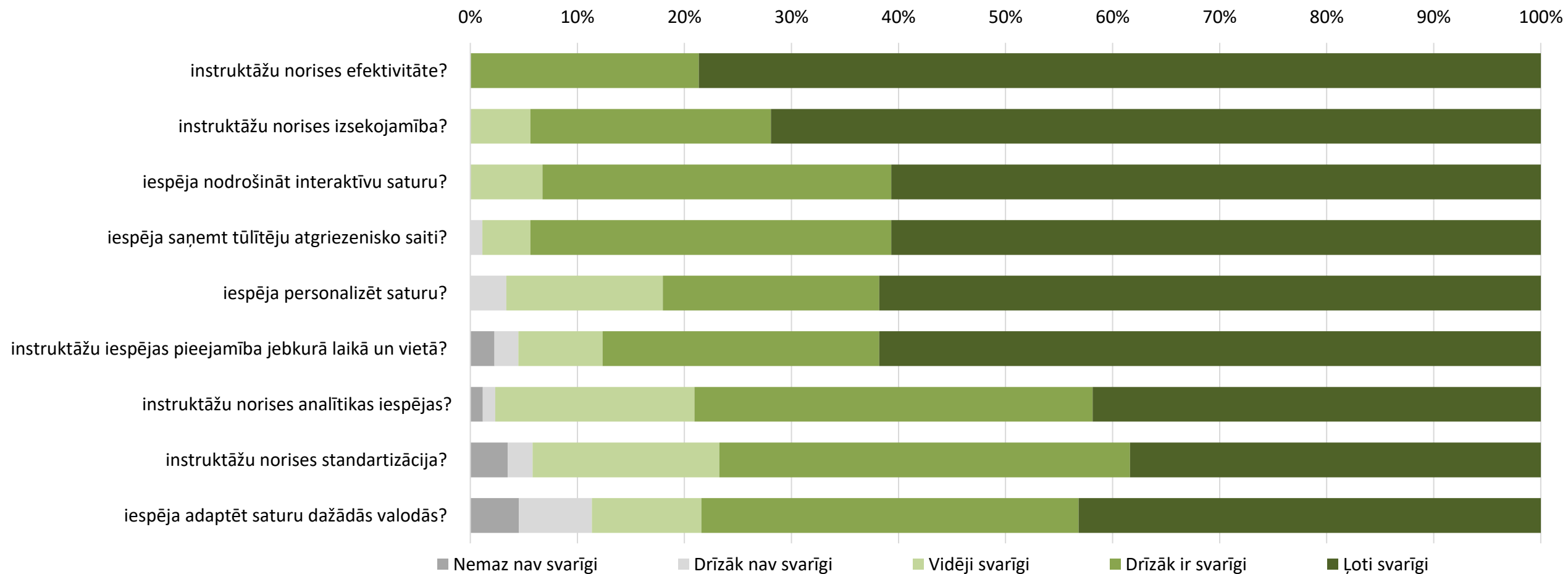


Kāda ir kvalitāte?





Kas ir svarīgi?



Fokusgrupas

Dokumentācija:

- novērst garus, dublējošus tekstus, kas pārklājas ar citiem dokumentiem «spams»
- instrukciju un mācību struktūru ir jāveido uzņēmumam, atbilstoši savām vajadzībām
- iespēja integrēt drošības dokumentus ar, piemēram kvalitātes, dokumentāciju
- regulējums instrukcijai prasa dokumenta formātu, svarīga ir atļauja izvēlēties un veidot mācību saturu pēc būtības, tostarp: iespēja saturiski instrukcijas tekstu aizstāt ar video vai digitālo saturu, nodrošināt interaktivitāti

Praktiskie aspekti:

- Virtuālas simulācijas, praktiskas mācības. Praktiskās lietas ir jāmaca klātienē
- Darba vietās jānonāk sagatavotiem cilvēkiem
- Dažādas digitālās prasmes
- Atgriezeniskā saite ir svarīga
- Izaicinājumi ar parakstiem, to integritāti, paraksts pats par sevi nepierāda apgūto, parakstu kompromitēšana

Dati:

- Svarīgi vienoties par kārtību, kā dati tiek ievākti, glabāti un nodoti, ja mainās pakalpojuma sniedzējs
- Nodrošināt, lai datiem nepieklūst trešā puse, svarīgi saprast, kā notiek datu pārsūtīšana, vai tie tiek drukāti, vai tie tiek aizsargāti, jo tur ir personas kodi
- Nepieciešams nodrošināt fizisko personu datu aizsardzību (arī papīra dokumentos)

Starptautiskā pieredze

Lielbritānija (gadījuma analīze: Londonas Imperiālā koledža): drošības mācības tiek īstenotas vairākos līmeņos un pieejās. Vispārējais līmenis ir elektroniski, savukārt paaugstinātas bīstamības darbos ir praktiskās mācības attiecīgajās darba vietās

Nīderlande (pieredzes apmaiņa Delft Tehniskajā universitātē): striktas prasības paaugstinātas bīstamības darbiem. Aktuālais izaicinājums – kāda ir darba aizsardzības speciālistu loma nākotnes sabiedrībā?

Japāna (konference Global Initiative for Safety, Health, and Well-being): AI pielietojums drošības risinājumos, atšķirības Rietumu un Austrumu pieejās



LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

Terminoloģija

- Darba aizsardzība un instruktāža ir pārņemti no padomju laika dokumentācijas, tie neraksturo darbinieku kā aktīvu procesa dalībnieku, bet apskata to kā pasīvu informācijas saņēmēju
- Virzība no “darba aizsardzība” uz ES regulējumos un praksē lietoto “arodveselība un drošība darbā” (*occupational health and safety - OHS*), kas akcentē nevis darba, bet cilvēka veselības un drošības nosacījumu radīšanu
- **Nepieciešams akcentēt pieaugušo cilvēku kā aktīvu, kompetentu un pašvadītu drošības un arodveselības mācību dalībnieku**
- Virzība no terminiem “instruktāža” un “apmācība” uz “mācīšanās” un “profesionālā pilnveide”
- Mūsdienīga izglītības pieeja, kas veicina ilgtermiņa uzvedības maiņu un drošu rīcību.



LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

Normatīvā regulējuma pilnveide



LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

- Esošais tiesiskais ietvars neatbilst digitālās vides realitātei
- MK 749 noteikumi nav viennozīmīgi interpretējami attiecībā uz mācībām digitālajā vidē, radot neskaidrības darba devējiem un DA speciālistiem
- Tiek uzturētas paralēlas, dublējošas apmācību sistēmas, kas nelietderīgi tērē uzņēmumu resursus, un kavē jēgpilna un sistēmiska drošības mācību procesa attīstību un personalizāciju
- Ir nepieciešams precizēt vai papildināt regulējumu tādos aspektos, kā:
 - instrukciju aizstāšana ar praktisko mācību programmām paaugstināta riska darbos
 - digitālo parakstu lietojums
 - pasniedzēju identifikācija (paraksta nepieciešamība digitālā vidē)
 - mācību satura elastība un pārvaldība, t.sk. instrukciju saturs, forma
 - datu aizsardzības un integritātes prasības
 - digitālo datu nodošanas prasības

Digitalizācija

- DA speciālistu profesionālā pilnveide mācību programmu izstrādē, īstenošanā un digitālā satura veidošanā darba drošības jomā
- Inovatīvu mācību pieeju un metožu ieviešana darba drošības mācībās (ietver interaktīvu saturu, mikromācīšanās elementus, adaptīvas platformas, virtuālā realitāte)
- Vadlīnijas digitālā mācību satura kvalitātes nodrošināšanai un uzraudzībai

Lai datos un informācijā "nepazustu cilvēks", nozīmīgas ir regulāras sarunas ar darbiniekiem gan grupās, gan individuāli, jo tiešā komunikācijā iegūtā informācija palīdz labāk izprast cēloņus, sakarības un kontekstu tiem datiem, kas iegūti pastarpināti ar digitālo tehnoloģiju un programmatūru palīdzību



LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

Sabiedrība

- Darba drošības un arodveselības izglītības mērķim jābūt ne tikai nodot zināšanas, bet mainīt attieksmi – veicināt to, ka darba drošība tiek uztverta kā profesionāla atbildība un personiska vērtība
- Kursu satura aktualizācija profesionālajās skolās - strukturēta un jēgpilna sadarbības starp valsts institūcijām, profesionālajām skolām un uzņēmumiem, drošības un veselības jautājumi vispārējā izglītībā
- Lai nodrošinātu vienotu attīstību, būtiska ir valsts, augstskolu un uzņēmēju sadarbība, tostarp kopīgi IKT risinājumi, vienotas platformas un satura pārvaldības sistēmas. Šādi risinājumi ne tikai mazinātu izmaksas, bet arī uzlabotu mācību kvalitāti un pieejamību
- Aktuāla ir darba vides digitalizācijas ietekme uz jaunu risku parādīšanos – ergonomika attālinātajā darbā, digitālā izdegšana, psihoemocionālie riski un kiberdrošība kļūst par neatņemamu darba drošības un arodveselības pasākumu daļu
- Ir nepieciešams turpināt darbu pie regulējuma aktualizēšanas, īpaši - MK noteikumiem Nr. 343 un Nr. 660, un izstrādājot jaunus vadlīniju dokumentus, īpaši par attālinātā darba organizāciju un digitālās vides ergonomiku.



LATVIJAS
UNIVERSITĀTE



LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

Paldies!